

Marcus Tullius Cicero

O Povinnostech

Přečetl jsem si jednu část této knihy a našel jsem v ní několik myšlenek, které bych se teď pokusil okomentovat. Ač je kniha napsaná již před mnoha lety, tak přesto si myslím, že nám má v mnohém co říci.

První ze zajímavých myšlenek je úvaha nad tím, co je to vlastně prospěch. Je mnoho termínů, které mají přesně vymezenou definici a to hlavně díky filozofům, kteří si nad nimi po staletí lámali hlavu. Zrovna tak je ale mnoho termínů, nad kterými se vyplatí zamýšlet i dnes. A to ne jen z důvodu, že nemáme nic na práci, ale i z praktického hlediska. Často používáme termíny jako: „Ten člověk je prospěchář.“ nebo „vždyť je to prospěšné pro tvé zdraví“, ale víme mi vůbec, co to prospěch je?

Podle Cicera, pokládají lidé čestné jednání za něco, co není prospěšné a prospěšné jednání za něco, co není čestné. Ale je to pravda? Je čestné a zároveň prospěšné jednání tak neslučitelné? Já si myslím, že ne. Často přece v životě jednáme čestně, bez touhy po prospěchu, ale ten se dostaví tak nějak sám od sebe. A nebo pojďme ještě dál. Co když jednám čestně a toužím po prospěchu druhých. To je také špatné? To už je přímo nesobecké chování, konané s dobrým úmyslem a úzce souvisí s láskou. Ale k té až za chvíli.

Další možností je, že toužíme po prospěchu. Ale proč vnímáme toto slovo tak negativně? Možná to souvisí s naší minulostí, s našimi dějinami. A možná to souvisí s naším současným uspořádáním společnosti. Naše společnost je poměrně dost konzumní a také se snaží každý jedinec dosáhnout úspěchu v očích druhých. A že cestou k jeho úspěchu někoho porazí? No co, vždyť jde hlavně o něho. U nás to není tak patrné, ale v západní Evropě a hlavně v Americe je na tom postaven celý jejich život! Pokud nemáte dostatečně silné ego, tak nemáte šanci. Ale nesmíme to brát zas tak vážně. Je mezi námi spousta lidí, kteří se snaží nežít konzumně a v honbě za penězi. V jednom českém filmu bylo řečeno, že peníze nejsou asi tím nejdůležitějším, ale jsou určitě tím nejdůležitějším. Co se říká ve filmech se nás přece netýká, ne?

Pojďme dále. Tak je prospěšné jednání čestné? Já myslím, že se to dá skloubit. Jednat prospěšně ještě neznamená ubližovat ostatním či sobě i když to možná z předchozího odstavce vyplynulo. Vždyť lidem můžou být nejprospěšnější zase jen lidé! Vždyť nemusím být prospěšný jen sobě, ale třeba jiným lidem. Být prospěšný znamená například někomu s něčím pomoci, povzbudit ho nebo mu poradit (A s čestným úmyslem k tomu). A zrovna tak, jako můžou být

prospěšní lidé lidem, tak jedině člověk sám, potažmo lidé sami navzájem si jsou největšími škůdci. Vezměme si, kolik lidí zahynulo při různých přírodních pohromách či nehodách. Stačí si jen pustit televizi. Teď v poslední době mě napadají dvě velká neštěstí: zemětřesení v Íránu a pád dopravního letadla v Egyptě. A schválně, kolik lidí zahynulo ve válce v Iráku a při bombových útocích? Myslím, že jich bylo mnohem více. Člověk dnes sedí v pohodě u televize a když mu řeknou ve zprávách, že při zemětřesení zahynulo 30 000 lidí, tak si řekne „no, pár lidí zahynulo“ co se dá dělat. Ale za hodinu, co říkám za deset minut, už je hokej a na předchozí zprávu v „klidu“ zapomene. A že je někde válka? To se nás přece netýká! To je daleko.

Závěrem bych se chtěl vrátit k tomu nesobeckému chování – chování s láskou. Podle mě je dnes velmi plýtváno a neopatrně zacházeno s pojmem láska. Člověk lehce řekne „cítím k tobě lásku“, ale je to opravdu láska? Nepletete my si lásku s náklonností k někomu či dokonce něčemu? Verš z Bible říká: „Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá.“

(1 K 13,4) Je ta naše láska opravdu taková? Zamysleme se nad tím. Pokud budeme jednat vždy s láskou k druhým, nemůže být naše jednání nikdy prospěchářské, ale bude čestné a prospěšné pro druhé.

Použitá literatura:

Cicero, Tullius, Marcus, O Povinnostech, Praha:Svoboda, 1970, str. 92 – 96

Přeložil: Jaroslav Ludvíkovský